

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสำคัญและเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตมนุษย์มากขึ้น ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป มนุษย์จำเป็นต้องมีความเข้าใจในสิ่งต่างๆ รอบตัวเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงและสามารถคิดแก้ปัญหาได้ ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทย ได้รับผลกระทบจากความล้มเหลวในการพัฒนาตามกระแสโลก ส่งผลให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ที่เห็นได้ชัดคือในปี 2540 การพัฒนาเศรษฐกิจ ที่มุ่งจะให้ประเทศไทยเป็นเมืองอุตสาหกรรมใหม่นั้น ได้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและคุณภาพชีวิต เป็นอย่างมาก จากความผิดพลาดในนโยบายการบริหารประเทศ ที่ไม่ได้มองถึงสิ่งแวดล้อมเป็นองค์รวม แต่ทำให้คนส่วนหนึ่งในภาคธุรกิจวนกลับคืนสู่สังคมชนบทดั้งเดิม กลับไปสู่สังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงและเป็นกระดูกสันหลังของเมืองไทยมาโดยตลอด และการพัฒนาบางส่วนก็ได้ใช้รูปแบบในการพึ่งพาตนเองตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในระบบ “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยพระองค์ท่านได้ทรงทดลองปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ เป็น “ทฤษฎีเกษตรแบบพอเพียง” และทรงชี้แนะแนวทางการปฏิบัติในการใช้ชีวิตและการบริหารงาน ตามแนว “เศรษฐกิจพอเพียง” ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นระบบหนึ่งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (วัชรินทร์ เสนาะเสียง, 2548)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่า สังคมสีเขียว (Green Society) ด้วยหลักการดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นี้จะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ได้รับการเชิดชูสูงสุด จากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟี อันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The Human Development Lifetime Achievement Award แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู่หมู่บ้าน และสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ โดยที่องค์การสหประชาชาติได้

สนับสนุนให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิก 166 ประเทศยึดเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 และภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจ และสาขาอื่นๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัส เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และได้จัดทำเป็นบทความเรื่อง "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2542 โดยทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทาน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำบทความที่ทรงแก้ไขแล้วไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 มีใจความดังนี้

"เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึก ในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี" ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานข้างต้น เป็นที่มาของนิยาม "3 ห่วง 2 เงื่อนไข" ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านช่องทางต่างๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ความ "พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน" บนเงื่อนไข "ความรู้ และคุณธรรม" เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ยึดหลักทางสายกลาง (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี) คำว่า ความพอเพียง นั้นหมายถึงความพร้อมที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ยังสามารถมองได้ว่าเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตให้มีความสุข ที่จำเป็นต้องใช้ทั้ง ความรู้ ความเข้าใจ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) ผสมกับคุณธรรม (ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน) ในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เพียงการประหยัด แต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างชาญฉลาด และสามารถอยู่ได้ แม้ในสภาพที่มีการแข่งขัน และการไหลบ่าของโลกาภิวัตน์ นำสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ของ ชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ดังที่แผนภาพและการจัดแสดงในงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ว่าทุกข์ ระเบิดจากประชาชนทุกฐานะไปจนถึงรัฐบาลสามารถนำไปปฏิบัติได้ ระบบเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบสัมมาอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินให้ได้มานั้นซึ่งปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้นที่ได้มาจากการประกอบสัมมาอาชีพ โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือ ก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วน (ปัจจัยเสริมในที่นี้เช่น ท่องเที่ยว ความบันเทิง เป็นต้น) สาเหตุที่แนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในขณะนี้ เพราะสภาพการดำรงชีวิตของสังคมในปัจจุบัน ได้ถูกปลุกฝัง หรือสร้าง หรือกระตุ้น ให้เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัว ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภคเกินตัว ความบันเทิง หลากหลายรูปแบบ ความสวຍความงำม การแต่งตัวตามแฟชั่น การพนันหรือเสี่ยงโชค เป็นต้น จนทำให้ไม่มีเงินเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เกิดเป็นวัฏจักรที่บุคคลหนึ่งไม่สามารถหลุดออกมาได้ ถ้าไม่เปลี่ยนแนวทางในการดำรงชีวิต (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2553)

กระทรวงศึกษาธิการ มีความตระหนักและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน และการให้ความสำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และฉบับต่อๆ มา ซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ ก็ต้องมีการศึกษา การศึกษาที่มุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการที่จะรักษาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นปัจจุบันจนถึงรุ่นลูกหลานในอนาคต เรียกว่า "การศึกษาเพื่อความยั่งยืน" นั่นเอง แนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรา 23 กำหนดการจัดการ

ศึกษาที่ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการ เรียนรู้ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้เป็นองค์รวม สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้มาแล้วเข้ากับสิ่งที่กำลังเรียนรู้ใหม่ได้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนว่ามีประโยชน์และนำไปใช้ในชีวิตรจริง (ชาติรี สำราญ, 2541; กรมวิชาการ, 2542) นอกจากนี้ยังเป็นการลดภาระของครูในการจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กันมาบูรณาการให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการนั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญโดยรวมดังนี้คือ 1) เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ 2) เป็นการบูรณาการระหว่างการพัฒนาความรู้ และการพัฒนาการทางจิตใจ 3) เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ 4) เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน และ 5) เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติ และการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง (ธำรง บัวศรี, 2532) ปัจจุบันแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต้องเป็นอย่างยิ่งต้องบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ทั้งการสอนและหลักสูตร ทั้งเนื้อหาและกิจกรรม รวมทั้งการวัดและประเมินผลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ การจัดหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุให้มีการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดแบบบูรณาการ (กรมวิชาการ, 2542) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นหรือแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและอยู่ในระหว่างการพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาได้แก่ ปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร คณะครู นักเรียนและผู้นำชุมชนต้องจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชให้กับนักเรียน ตลอดจนให้ความสำคัญในการปลูกฝังนักเรียนให้ยึดแนวทางการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของตนเอง และเป็นการแก้ปัญหาของชุมชนต่อไป เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ก็จะทำให้ นักเรียนสามารถปรับตัว ในการดำรงชีวิตรอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ถึงแม้ว่าจะเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอย่างไร ก็ไม่สามารถส่งผลกระทบต่อ นักเรียนและชุมชน จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต่างๆ พบว่ายังมีได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่กำลังได้รับการส่งเสริมทุกหน่วยงาน ซึ่งมีสาเหตุมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่

สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ นักเรียนไม่สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาของตนเองและท้องถิ่นโดยใช้หลักของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ผู้เกี่ยวข้องควรร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่นักเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

จากปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัย จึงสนใจการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 3 ลักษณะคือ โรงเรียนในเขตเมือง โรงเรียนในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท และโรงเรียนในเขตชนบท เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ละลักษณะ และเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนทั้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น

2.2 ศึกษาผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 (สมาน สุเมธ) โรงเรียนในเขตกึ่งเมือง 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านแดงใหญ่ (ราษฎร์คุรุวิทยาการ) และในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นโรงเรียนที่ตั้ง อยู่ในเขตชนบท 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองนาคำ รวมจำนวน 3 โรงเรียน

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ผลจากการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ความคิดเห็นและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่บูรณาการสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.3 ระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปี

4. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 **สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศ เนื้อหา องค์ความรู้ ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อจะนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตน โดยอยู่บนฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา มีองค์ประกอบคือ ชื่อสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่สอดคล้องกับจุดเน้นของสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

4.2 **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ เป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

4.3 **การจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นในการดำเนินการจัดการเรียนรู้

4.4 **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นโดยมี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 วางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการ (Action) ขั้นที่ 3 ตรวจสอบ (Observation) และขั้นที่ 4 สะท้อนผลปรับปรุงแก้ไข (Reflection)

4.5 **ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ผลจากการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในด้านจำนวนหลักสูตร จำนวนครูที่ร่วมโครงการ จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา ผลที่เกิดขึ้นกับครู และผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จากรายงานสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียน ตลอดจนความคิดเห็นและความพึงพอใจของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.6 **ความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งวัดจากแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale)

4.7 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งวัดจากแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale)

4.8 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินการวิจัยโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนในชั้นตอนต่างๆ การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 วางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการ (Action) ขั้นที่ 3 สังเกตการณ์ (Observation) และขั้นที่ 4 สะท้อนผลและปรับปรุงแก้ไข (Reflection)

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง โดยประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยมีดังนี้

5.1 ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถนำหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรมนำความรู้ มาบูรณาการสู่การเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม

5.2 เป็นการปลูกฝังวิธีการคิด และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานคุณธรรมนำความรู้กับนักเรียน เพื่อส่งผลที่ดีต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและประเทศชาติ

5.3 สร้างจิตสำนึก คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตให้กับผู้เรียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม

5.4 สถาบันการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ผ่านการทดลองใช้ ตามกระบวนการวิจัยมาแล้ว

5.5 ผลการวิจัยครั้งนี้จะนำเผยแพร่สู่วงการศึกษาด้วยการลงบทความเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคุณธรรมนำความรู้

5.6 คณะศึกษาศาสตร์จะเป็นแกนนำในการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคุณธรรมนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกับสถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษา และสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในระดับประเทศ วงการศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนาวิชาชีพครูได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคุณธรรมนำความรู้ที่มีระบบและผ่านกระบวนการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ